

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Кучерявого Олександра Миколайовича «Організаційно-методичні засади впровадження дистанційних технологій в систему олімпійської освіти», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність обраної теми

Під патронатом Міжнародного олімпійського комітету та Міжнародної олімпійської академії цінності олімпізму розповсюджуються через заходи олімпійської освіти зусиллями Національних олімпійських комітетів, Олімпійських академій, спортивних федерацій, та інших організацій на міжнародному, національному та регіональному рівнях.

Проблема організації та проведення заходів з олімпійської освіти завжди була однією з ключових для олімпійського руху. Її вирішення багато у чому досягається за рахунок створення та функціонування спеціалізованих установ, які опікуються даною проблематикою - центрів олімпійських досліджень та освіти. Останні роки їх ефективна робота неможлива без використання дистанційних технологій, особливо після початку пандемії COVID-19.

Літературні дані свідчать, що різні аспекти науково-методичного забезпечення олімпійської освіти представлені у працях вітчизняних і закордонних науковців: стратегію управління і розвитку олімпійської освіти в цілому та її історичні аспекти розкрито у роботах Н. Філаретоса(2003), М.М.Булатової (2011-2020), О.М. Вацеби (2007); ціннісний потенціал олімпійської освіти - у працях N. Mueller (1998), D. Binder (2000); К. Георгіадіса (2007) та наших дослідженнях; шляхи інтеграції олімпійської освіти в освітній процес шкільної та студентської молоді - у

роботах О.Борисової (2007), В. Єрмолової (2011), Л.Радченко (2016), Я. Галана (2020) та інших.

Вивчення даних спеціальної літератури і досвіду роботи центрів олімпійських досліджень дозволили автору визначити наявні суперечності між достатнім рівнем їх практичного функціонування та відсутністю обґрунтування структури інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання в системі олімпійської освіти. Виявлені протиріччя дозволили сформулювати проблему дослідження, яка полягає у необхідності побудови і обґрунтування моделі інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання в системі олімпійської освіти, тому що цілісно її вирішення досі не було предметом наукового дослідження.

Викладені положення і обумовлюють актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, їх достовірність

Наукові положення дисертації та висновки достатньою мірою обґрунтовані теоретичними даними, відповідають меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження.

Ступінь їх вірогідності забезпечується:

- кількістю використаних літературних джерел, яка склала 292 джерела спеціальної літератури, з них 153 іноземною мовою;
- використанням методів наукового пізнання;
- тривалістю виконання дисертаційного дослідження (2011-2020 рр.);
- кількістю наукових публікацій та представленням наукових досліджень на конференціях різного рівня;
- результатами впровадження в навчальний процес освітніх установ.

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях

Основні положення дисертаційного дослідження викладено в 8 наукових працях, з яких 6 опубліковано у спеціалізованих фахових виданнях України, 1 стаття у виданнях, що віднесено до міжнародної наукометричної бази Scopus, 1 – апробаційного характеру.

Результати наукових досліджень були представлені і обговорені на міжнародних конференціях «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми та перспективи» (Київ, 2018 р., 2020 р.); всеукраїнських семінарах-нарадах для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти України з проблем олімпійської освіти (Київ, 2018 р., 2019 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Фізичне виховання, спорт та фізична реабілітація: проблеми і перспективи розвитку» (Київ, 9-10 листопада, 2018 р.).

Проблематика, зміст, кількість публікацій за дисертаційним дослідженням повністю відповідає вимогам МОН України. Теоретичне оприлюднення наукових досліджень на конференціях повною мірою засвідчує належну апробацію результатів.

Оцінка змісту дисертації та її основні положення

Дисертаційна робота має усі необхідні структурні елементи, а саме анотацію, зміст, перелік умовних скорочень, основну частину, яка складається з 5 розділів, висновків, практичних рекомендації, списку використаних джерел, додатків. Робота представлена на 258 сторінках, містить 9 таблиць і 33 рисунки.

У вступі дисертантом наведено:

- *обґрунтування актуальності обраної теми;*
- *зв'язок роботи з науковими планами, темами:* дисертаційна робота виконувалась згідно «Зведеного плану науково-дослідної роботи в сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою: «Історичні, організаційно-методичні та правові засади реалізації олімпійської освіти України» (№

державної реєстрації 0111U001714); Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. за темою «Історичні умови та соціальні наслідки участі українських спортсменів в Олімпійських іграх» (№ державної реєстрації 0116U001619);

- *мету дослідження*, яка спрямована на розробку та теоретичне обґрунтування моделі інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання в системі олімпійської освіти як перспективного напрямку гуманітарної освіти та гуманістичного виховання;

- *завдання дослідження*;

- *об'єкт та предмет дослідження*;

- *методи дослідження*, що використовувалися для розв'язання поставлених завдань, а саме блок теоретичних, історичних, соціологічних та статистичних методів;

- *наукову новизну дослідження*, яка полягає в тому, що автором вперше, визначено і диференційовано предметну галузь олімпійської освіти відповідно до різних вікових груп тих, хто навчається, та обґрунтовано її перспективи для гуманізації освітнього процесу; уперше систематизовано форми та методи дистанційного навчання на платформі центрів олімпійських досліджень та освіти у процесі олімпійської освіти та наведено характеристику сучасних світових організаційно-управлінських моделей цього процесу; уперше розроблено та теоретично обґрунтовано типову модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти НУФВСУ, її організаційно-функціональну структуру і вплив зовнішніх та внутрішніх чинників для подальшого виявлення ефективності впровадження технологій дистанційного навчання в систему олімпійської освіти; уперше розроблено та надано характеристику типового модуля «Олімпійська спадщина» у процесі дистанційного навчання на платформі Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти НУФВСУ як дієвого засобу у справі гуманізації освіти.

- *практичну значущість*, яка полягає у розширенні предметної

галузі олімпійської освіти та використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання для підвищення її ефективності; у сприянні поширенню олімпійської освіти серед широких верств населення, активізації наукової діяльності у галузі олімпійського спорту в закладах загальної середньої та вищої освіти; у використанні розробленої методики застосування дистанційних технологій під час підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю «017 – Фізична культура та спорт»; впровадженні результатів у процесі підготовки здобувачів вищої освіти Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ під час вивчення дисциплін «Історія олімпійського руху», «Історичні аспекти, проблеми та протиріччя сучасного олімпійського спорту», Центру підвищення кваліфікації та перепідготовки НУФВСУ «Історія олімпійського руху», Київського університету імені Бориса Грінченка під час вивчення дисципліни «Олімпійський, професійний та адаптивний спорт» та в освітній процесі загальноосвітньої школи № 78 м. Києва.

- *особистий внесок здобувача, який полягав у теоретичній розробці основних ідей і положень дисертаційного дослідження, узагальненні даних та їх інтерпретації, визначенні напрямів підвищення ефективності системи олімпійської освіти, оформленні й написанні дисертаційної роботи, формулюванні висновків.*

- *апробацію результатів, публікації, структуру й обсяг роботи.*

У першому розділі дисертації «**Олімпійська освіта в сучасній системі гуманітарної освіти**» надано характеристику впровадження дистанційного навчання в центрах олімпійських досліджень, в освітній процесі закладів фізкультурно-спортивного профілю у сучасному світі, розкрито зміст дистанційного навчання як відкритої освітньої системи в галузі фізичної культури і спорту, висвітлено цілі та принципи дистанційного навчання в системі вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту, охарактеризувати психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні форми застосування дистанційних технологій в Центрах олімпійських досліджень та освіти.

Обсяг розділу 1 – 50 сторінок, що складає 26,9% від основного обсягу дисертаційної роботи. Основні положення, що висвітлені у першому розділі, представлені у 4 наукових працях.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** подано опис основних методів, які використовувалися відповідно до мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження, а також інформацію про організацію дослідження. Воно здійснювалося упродовж 2011–2020 рр. і проводилося у три етапи.

У процесі виконання дисертаційної роботи, відповідно до мети і завдань дослідження, були використані такі методи: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, нормативно-правових документів та джерел мережі Інтернет; компаративний аналіз; структурно-функціональний метод; організаційний аналіз; SWOT-аналіз; соціологічні методи, методи математичної статистики.

У третьому розділі **«Світовий досвід дистанційного навчання в системі діяльності центрів олімпійських досліджень та освіти»** викладено сучасний стан дистанційного навчання в системі олімпійської освіти у світі, проаналізовані особливості функціонування центрів олімпійських досліджень та освіти на сучасному етапі, викладено модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти НУФВСУ.

В повній мірі були розкриті чинники, що визначають сильні та слабкі сторони інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти НУФВСУ, його можливості та загрози, що безпосередньо та опосередковано впливають на ефективність впровадження дистанційних технологій в олімпійській освіті.

Автором подано характеристику організаційно-управлінським моделям олімпійської освіти і компонентам системи дистанційного навчання в центрах олімпійських досліджень та освіти. Структурно-функціональний аналіз дозволив визначити основні компоненти організаційної структури

системи дистанційного навчання в олімпійській освіті, до яких належать нормативно-правовий, освітянський, організаційний, кадровий, матеріально-технічний і навчально-методичний.

Розділ 3 викладено на 48 сторінках дисертації, а результати досліджень представлені у 3 наукових працях автора.

У *четвертому розділі* «**Реалізація дистанційного навчання в центрах олімпійських досліджень та освіти України**» наведено результати, які висвітлюють розроблений модуль «Олімпійська спадщина» для використання у процесі дистанційного навчання в системі олімпійської освіти, який найбільшою мірою відображає гуманістичний і соціально-культурний потенціал олімпійського спорту. До модуля включено п'ять розділів: новини, теорія, лекторій, відеотека, тестування.

Викладені результати свідчать, що ефективність дистанційного навчання з олімпійської освіти в центрах олімпійських досліджень та освіти залежить від: якості матеріалів (начальних курсів, методичних розробок тощо), що використовуються; кваліфікації педагогів і викладачів-тьюторів, які беруть участь у дистанційному навчанні; технічного забезпечення навчального процесу; мотивації викладача-тьютора; мотивації користувача центру олімпійських досліджень.

Розділ викладено на 29 сторінках тесту і висвітлено у 2 публікаціях автора.

Наприкінці 3 та 4 розділів представлені висновки, які розкривають вирішення поставлених завдань.

У п'ятому розділі «**Аналіз і узагальнення результатів дослідження**» охарактеризовано повноту вирішення завдань досліджень та узагальнено результати наукової роботи.

Висновки повністю відповідають завданням дослідження та змісту основного тексту роботи, є логічними та структурованими.

Позитивно оцінюючи в цілому рівні наукової новизни, теоретичного і практичного значення дослідження, доцільно звернути увагу і на деякі його недоліки:

1. Виходячи з їх змісту підрозділи 1.2. «Еволюція становлення, цілі, завдання і принципи організації дистанційного навчання в освітньому середовищі» та 1.4. «Психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання» доцільно об'єднати.

2. У підрозділі 1.4. (с.с. 66, 71, 77) автор дозволяє собі викладати понад 0,5 сторінки тексту про застосування психолого-педагогічних технологій без посилань на джерела інформації, що є некоректним.

3. Обсяг розділу 1 – 50 сторінок, що складає 26,9% від основного обсягу дисертаційної роботи, що перевищує встановлені рекомендації і, на наш погляд, говорить про надмірний акцент на теоретичних методах наукового пізнання; разом з тим обсяг висновків до розділу 1 (понад 2 сторінки тексту), та їх кількість (9) є надмірними оскільки у розділі розкрито розв'язання лише 1 завдання роботи.

4. У процесі опису класифікацій моделей дистанційного навчання в системі олімпійської освіти (с. 113-115) автор допускає дублювання матеріалу із розділом 1 (с. 66-67).

5. Подана у розділі 3 на сторінці 126 спіраль навчання і компоненти системи Moodle авторства О. Смирнової-Трибульської є результатом аналізу літературних джерел, а не автора роботи, тому не повинна бути розміщена у даному розділі.

6. У результаті SWOT-аналізу інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти серед «можливостей» автор вказує «економічну доступність послуг дистанційного навчання», хоча цей компонент скоріше слід віднести до «сильних сторін», а «вартість освітніх послуг» вказана одночасно як «можливість» та «загроза».

Проте, представлені зауваження не знижують позитивного враження від науково-теоретичного рівня проведеного дослідження, його актуальності та практичної значущості.

Висновок про відповідність дисертації вимогам.

Дисертаційна робота *Кучерявого Олександра Миколайовича* «Організаційно-методичні засади впровадження дистанційних технологій в систему олімпійської освіти» є самостійною закінченою науково-дослідною роботою кваліфікаційного характеру, що відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (з урахуванням змін згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. за № 656), а також профілю спеціалізованої вченої ради і паспорту спеціальності 24.00.01 - Олімпійський і професійний спорт, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор, завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури Сумського
державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка

О.А. Томенко

